

ting, man vilde ved den interkommunale Bestatning. Det, her er Tale om, er, at den øverste Egningsmyndighed, hvortil man skal kunne rette sine Klager, formentlig bør være sammensat paa en anden Maade, end den for Øjeblikket er, fordi den aldeles ingen Garanti giver, samtidig med, at der skal kunne paalægges Indførelse af Vedtægter, som indeholder almindelige Regler, saa at det ikke overlades til et hvilket som helst Sogneraad at vedtage hvilke som helst Regler. Dette er slet ikke umuligt. Den ærede Ordfører vil aldeles ikke kunne befri det, og det vil ikke være vanskeligt i sine Hovedtræk at flaa fast, hvilke Kauteler, der nødvendigvis følger af, at man nu lægger en Stat paa Formue og Indtægt. Med Hensyn til Selvangivelsen af Formuen, da har jeg for mit Vedkommende erkendt, at jeg ikke anser det for et Kardinalpunkt, men jeg anser det dog for mere praktisk og naturligt, at man ikke lader Befolkningen faa for mange ny Nødder at knække, og derfor ikke forlange denne, saa meget mere, som man jo har i sin Magt paa forskellig Maade at faa Formuens Størrelse frem, hvis man endelig vil det, og naar den ærede Ordfører henviste til Tavshedspligten, har jeg ved første Behandling erklæret, at det ikke var nogen Garanti; thi hvad en hel Kommunalbestyrelse ved, og hvad hele Statteligningskommissionen ogsaa ved, er sandelig ikke nogen Hemmelighed længere. Dernæst skal jeg omtale Spørgsmaalet om Aktieselskaber. Det er for saa vidt heldigt, at naar Beløbet skulde vise sig at være omtrent, som jeg har angivet, nemlig ca. 75,000 Kr., kan man argumentere baade for og imod og sige, hvis det er uretfærdigt, er Beløbet dog ikke større, end at det kan bæres, og hvis det modsatte er Tilfældet, hvis det er rejsfærdigt, kan man dog give Afkald paa disse 75,000 Kr. uden større finansiel Skade. For mig staar det saaledes, at naar man vil etablere noget, hvis Berettigelse er tvivlsom, skal man hellere gaa den forsigtige Vej, og kun naar der er tvungende Grunde, mener jeg, man er berettiget til at flaa ind paa saadanne Veje. Spørgsmaalet, om det er berettiget eller ikke, forekommer mig ikke at den ærede Ordfører har beviist noget om ved hvad han fremsatte. Jeg har jo allerede tilladt mig ved tidligere Diskussioner ved forskellige Lejligheder at udtale mig om denne Dobbeltbestatning, thi det er jo ikke, som den ærede Ordfører udtalte, at der kun ved Aktieselskaber stables en ny Virksomhed, en ny Værdi, og det er den, man vil bestatte. Det er jo akkurat det samme, der er Tilfældet f. Eks. ved Produktions- og Andels-selskaber af hvilken som helst Art; derved

at man slutter sig sammen, kan man producere billigere og sælge bedre, det er to Momenter, der gælder over alt lige saavel for Andels-selskaber som Aktieselskaber, og jeg kan for Resten slet ikke se den skarpe Grænse, der skal være mellem de to Foretagender. Det skulde da være den, at Aktieselskaberne skulde have begrænset Ansvar, Andels-selskaberne ikke, men det er noget, som man i Praxis næppe kan faa fat paa. Naar „Frejr“ f. Eks. kalder sig „Danske Landbrugeres Andels-selskab“ og bliver sat i Værk ved Hjælp af smaa Andele paa 20 Kr., medens samtidig alle og enhver kunne handle der, saa ser jeg ikke hvad Forskel der er paa, om man kaldte disse smaa Andele Aktier eller Andele. Jeg tvivler om, at de danske Landbrugere, der have tegnet disse smaa Andele, hæfte solidarisk for dette Foretagendes Gæld, men selve Spørgsmaalet kan jo vel nok blive afgjort mellem 2den og 3dje Behandling, saaledes at vi kunne faa Klarhed over, hvad der forstaaes ved Andels-selskaber og Aktieselskaber. Den teoretiske Begrundelse for denne Dobbeltbestatning er lige saa meget til Stede ved det ene som ved det andet; thi ny Værdier, ny Skatteobjekter stables i begge Tilfælde, og navnlig naar man gaar uden for Foreningens Medlemmers Kreds er der ingen Tvivl om, at Andels-selskaber maa stilles lige med Aktieselskaber; thi i de andre Tilfælde kan man sige, man har paalagt en Begrænsning for de Følg, der give sig af ved saadan Bedrift, men gaar man uden for Kredsen — enten det er lidt eller meget — saa bliver Forholdet et lignende som ved Aktieselskaber, et Andels-sukkerfotteri, en Andels-Rosukkerfabrik kan jo f. Eks. begynde med at Andels-haverne ere i Majoritet; men det kan efter nogle Aars Forløb meget let hænde, at de bliver i Minoritet, i Forhold til dem, man køber Aker af, og saaledes ogsaa paa andre Punkter. Og at det er disse Selskaber, der handle med fremmede, som Hvertallet gennem sit Vædringsforslag under Nr. 18 faktisk vil fri for enhver Stat, det kan den ærede Ordfører dog ikke benægte. Jeg forstaaer ikke den ærede Ordførers Betridelse af mine Betragtninger over den Maade at beregne Kapitalen paa, for ogsaa at faa Skattefrihed for al den Indtægt, der overstiger 4 pCt. Ja, hvis der var store Spring i Udbyttet, kan en ringe Stat resultere deraf; men hvis der f. Eks. hvert Aar var 8 pCt. i Udbytte, saa vil den ærede Ordfører dog vel ikke benægte, at hvis man multiplicerer disse 8 pCt. med 25, saa faar man nøjagtig 4 pCt. af Aktiekapitalen ... (Alberty: 8 pCt. af hvad?). ... Jo, naar man f. Eks. sætter Andelskapitalen til